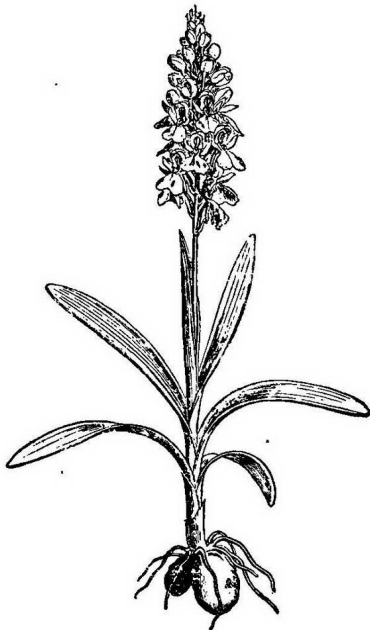

Հ. ԲՈՒՍԱԲԱՌՈՒԹԻՒՆ

(Տես յ'էջ 446)

2278. Շան-ձուք.

Որ է Ար. անունն խոշար քիչ-քիչ ըստ Ամիրտ. ի Պէթար գրուած **الكلب**
خضاد, « ինքն խոտ-մն է որ տերեւն ի գետինն կուլփովի եր բուսնի, և տերեւն
 » նման է Ձիթենոյ տերեւին, և տերեւին երկայնութիւնն մէկ մէկ թիզ կու լինի,
 « և տակն ի յայն խոտն կու
 » նմանի՝ որ Թ. իր քառարի
 » ասէ, և երկու ճուղ գունդկ
 » են մէկմէկի վրայ, մէկն ի
 » լի և մէկն թերի կու լինի,
 » և ծաղիկն ծիրանի լինի:
 » Բայց ասածս այն ցեղն է՝
 » ձր տերեւն ի Քուռաթի
 » տերեւ կու նմանի, և տակն
 » երկու ջաթալ կու լինի և
 » ճուք կու նմանի. վերեւն
 » զերդ սոսինձ ի մարգուն
 » ձեռքն կու կաշի. և թէ
 » սպեղանի առնես և օծես
 » ի մարգուն յանձն, զպեղծ
 » շտերն տանի, և զտաք ու
 » ուէցնին այլ տանի », եւ
 » այլն: — Փռանկ Թարգման
 Պէթարայ այս բոյսս գրէ **L.**
Orehis, որ Հասարակ անունն
 է անոր նման կոլոռճիկ ունող
 բուսոց:

Շան-ձուք.

2279. Շան Մանուշակ.
 Տես Շանպանակ:

2280. Շան շուլիք. — Տես
 չոտխոյ:

2281. Շանպալիմ.

Թուի պտղի նման լ՛բերք
 բուսոց ոմանց, ինչպէս Ձիւն
 ծաղկին՝ լուր յիշուած է. կամ
 Շան քալառ իմանալի է:

2343. Շշի.

Վանական Վ. Գրիգոր Աստուածարանի գրուածոց մեկնութեան մէջ յիշէ. և
 կ'ըսէ, « Շշի՝ որ Մահլայի ասեն, Բարտեայ նման է »: Մահլայ է Ար. **شبه**,
 Բառմի և Բանչոյ ցեղէն. **L. Cerasus Mahaleb**, **Փ. Cersier Mahaleb**, կամ **Bois de**

ՏԻ՛. Lucie. Սիրտ. գրէ, « Ինքն միրգ է. ի Պուտմ կու նմանի և անուշահոտ է. » և լաւն այն է որ սպիտակ լինի և ի մարգարիտ կու նմանի.. Ասէ Պտ. Թէ » ինքն ծառ-մն է, նման է Ուռի ծառին և սպիտակ ծաղիկ ունի. և իր պտղին » Հապ ըլ-մանհայ կու ստեն. և ասացել է գրոցս յինոյն, Թէ լաւն այն է որ ի իր » Հաւանդ ? լինի. և իր ճղէն տանկինակ կու չինեն, վասն իր անուշ հոտուն հա- » մար, որ ի ձեռն մնայ հոտն այս փայտիս » : Ուրիշ Բժշկարան մի կ'ըսէ, Թէ սա » Հոռմըցի Դանտամանն է... քան զՄաշ խոշոր է. գոյնն մթազոյն կարմրութիւն » քաւէ. և յորժամ կեղեւին մէջն լինի՝ փոքր Լուպիայի մի չափ է, գոյնն սպիտակ » և մէջն այլ սպիտակ » : — Կամարկապցին այլ գրէ. « Մէհէլէպ՝ ծառ է. վրան » Քիրազ ալամիշ կ'ընեն » : — Ըստ ոմանց նախնեաց մերոց՝ Շչի այն ծառն է, կամ այն ծառերէն մէկն է՝ որոց ճիւղին կեղեւը տեղ տեղ տաշելով և խատուտիկ ընելով՝ Բակովի նաւապետ, կու ձգէր ոչխարաց ջուր խմելու աւազանին մէջ, զոր տեսնելով մաքիք՝ կու զկծէին և խատուտիկ բրգով գառնուկներ ծնանէին : — Թէ և մեր նպատակէն օտար է, այլ Թէ հետաքննական դէպք մի ըլլալով, և Թէ ազգա- յին յիշատակ մ'այլ բերելով, նշանակենք հետեւեալս. շատեր գիտնալով որ մարց և մաքեաց յղութեան ատեն երեւակայութիւնն կրնայ այսպիսի անբնական բաներ պատճառել, փորձեր են ոչխարաց փրայ այս Բակ. Նաւապետին հնարքը. և շեն յաղղած. համոզուած են և գիտնականք. որ բնաբար չըլլար այս բանս, և ող- լամիտք ընդունած են որ անտուածային կամք կամ հրաշքով եղած է. ոմանք այլ կարծեր են Թէ ուրիշ բնական հնարքով մի կարելի եղած ըլլայ, Այսու կարծեօք պատմէ Կոստանդին Պորփիրոսեն, Թէ կայսրն Յուստինիանոս ատենօք ի Փ. Ա. սիս և ի Հայս պտոյտ մ'ըրաւ. հօս զինքն հիւր ընդունեց Թովմաս անուամբ հա- րուստ Հայ մի. այսոր հարստութեան աղբիւրն էր իր հօտից բազմութիւնն, որոցմէ 10,000 ոչխար ընծայեց իր փառաւոր հիւրին. զարմանալին այս չէր, այլ այն՝ որ ամէկ մէկ հազար ոչխար՝ մէկ մէկ տարբեր գունով էին, և շատ չտեսնուած գոյներ և խաւորս ունէին : Կու հետեւցնէ Միրանածիին պատմիչն, Թէ միշտ չեմք կրնար կարծել որ ի Հայս և յԱսորիս գաղտնիք մի գիտցողք կային՝ այսպէս գանազան գոյներով գառնուկներ ծնուցանելու : — Ընթերցողք այլ կարծեն ինչ որ լաւ հա- մարին, այս բանին համար գրէ մեր Վարդան գիտնական Վարդապետն. « Պուա- » զանօք Ընկուզի և Սօսի և Շչի՝ ծնանէր ի ջուր աւազանին նկարէնս » : Ասոնց տեղ մեր Ս. Գրոց թարգմանութիւնն կ'ըսէ, « Առ Բակոր գաւազան Շէր դալար » և Ընկուզի և Սօսայ և կեղեւեաց զնոսն », եւ այլն. (Virgatus Populeas virides et A- mygdalinas et ex Platanis). Այս վկայութեանց համեմատ՝ Շէր հոմանիշ կ'երեւի Շչոյ :

2347. Շոնի կամ Սոնի.

Վայրի ծառաց զլիսաւոր կամ հասարակներէն մէկն է, բայց յատուկ որ տե- սակն ըլլալն որոշել զժար է, որովհետեւ գրեթէ նոյն և նման յիշուին քանի մի ձի մասնկամբ անուանեալ ծառք, Նոմի, Փիմի, մանաւանդ յեօրնս, նոյնպէս և Սնովպարն, որ Թէ և Ար. կամ Պ. է, բայց իբրեւ Հ. գործածուի ի գիրս մեր. և մերձապոյն կամ նոյն թուի ընդ Շոնոյ, որոյ կըրնամք յատկացնել Լ. Pinus, Փ. Pin. Ըստ մեր գաւառականաց և Խոտուրիցեաց՝ Կռենեոյ տեսակ կակուղ և փշաձեւ տերեւներով ծառ մի է, և յարմարի Հեղինաց իսթմեան մրցանաց մէջ՝ յաղթողներու նուիրուած պսակացն, որ թարգմանիչք մեր այս անուամբ յիշեն. ինչպէս Պր. Աստուածաբանի և անոր մեկնելիքն գրածն. « Շոնի ծառ՝ » զտեւականութեան ունի զնշանակ և զիմաստասիրութեան, յամարայնի և ի » ձմերայնի միտ սաղարթացեալ. վասն որոյ և զժուժկալան ի մրցմունսն առ ա- » սլարիսօք՝ Շոնի ոստովք պսակէին » : Տերեւոց ստեղանման սուր ծայրից հա-

մար՝ ոմանք համարին Լ. *Abies Pectinata* կոչուածն, ֆ. *Sapin pectiné* — Ամիրտ. չի յիշեր Շոնի կամ Սոնի, և ոչ այլ Վաստակոց գիրքն՝ որ յաճախ յիշէ զՍնովկար կամ Սնոպրի, նոյնպէս Ամառիացին այլ, որ և զոյգ համարի փիճի և Մարի ծառոց հետ. զայս յիշած եմք ի կարգին. միւսն այլ յետոյ յիշեմք. իսկ հօս գրեմք ինչ որ գրած է Ամիրտ. Սանովկարի համար, « որ է փիճին. լաւն այն » է որ սպիտակ և թափայ լինի.. » գիրացընող է.. և թէ զկեղեւն » եփեն և թէ զլուրն խաղալ առ » նեն՝ զպալղամն քաշէ, և օգտէ » ակռային և իր մուխն օգտէ այնոր՝ » որ արտեւանունքն թափի, և իր » պտուղն օգտէ հով հագին... Եւ » ցեղ մի այլ կոչ որ այլ մանր կու » լինի, և այլ տաք է », եւ այլն: — Վաստակոց գիրքն խրատէ (ՄԼԹ) հունտէ ցանել այս ծառս « աշնան » յնտի ամիսն, յաւազուտ գետինն».

2348. Ծովին.

Որ Ա.բ.բառով այլ կ'ըսուի Հ.Սպա
նայ կամ Աւպանայ, اسباناج.

Շոնիի ստուղ.

այս բառով գրէ Ամիրտ. բայց կ'աւելցընէ, « Որ Հ. Ծովին կ'ասեն, և Ծովն, կամ » Ծովնը այլ կու ասէ (տես թ. 1195), և ինքն ցանծու է և յածվենիքն կու » բուսնի, և Վայրի այլ կու լինի, և լաւն այն է որ ի յոնձրեւն բուսնի.. կտկ » զոսընող և զիճացընող է և գիրացընող է, և զկուրծքն կու կակղացընէ, և » օգտէ հագին, և հունդն օգտէ կրծոց ցաւին, և զփորն կու լուծէ և զսափրան » կտրէ, և շուտ անցնի ստամոքսէն. և զէս այլ բանձարնի քամի չայնել, և օգտէ » ամենայն տաք բնութեան, և հով բնութեան այլ լաւ է, յորժամ տաք իրօք » եփի և մուշթատիլ լինի.. Իպն. ասէ, թէ զինքն թանձր եփեն և ի վերայ » Տարղինի ցանեն և ուտեն, օգտէ կոնակին ցաւութեան. և Բարեւացւոց ազգն » զայս կու ցանեն և ամառն և ձմեռն կ'ուտեն. շատ օգտութիւն գտնուին » խաչըկին ցաւութեան. և թէ տապկեն և ուտեն՝ օգտէ սուր ջերմանն որ թ. » Էսդրի ասէ, որ ի սափրայէ լինի ու — Այսպիսի օգուտներն թերեւ յայտնի չէին Մխ. Վոյի, երբ գրէր յԱռական (ՏԲ). թէ « Բժշկի ոմն բնախօսէր, ստու » գարանելով գանուսն բանջարին կոչելոյ Սպանայ, եթէ է հիւանդ, զի սպանա » նն արժան է նայ, և ապա զնա տու կերակուր, զի այնքան փառասկար է » և լուեալ ախտացեալ այր՝ ամենեւին հրաժարեաց, ոչ գիտելով թէ ոչ վառն » ամենայն հիւանդաց ատաց »: — Լ. Spinacea: ֆ. Epinardo. Գլխաւոր տե » սակ Ծովինի՝ Տ. Tetandra յիշուած է ի թ-Հ. Ի Պագու, Եփրատայ կողմերում: Հին հեղինակն Համբուշտ զՍպանայ համարէր մշակուած կամ Ընտանի թաղթ:

2356. Ծուշան.

Սնունն հասարակ է մեծ մասն արեւելեայ լեզուաց և հերթայերէն բնագրին. իսկ ծաղիկն գրեթէ անկարօտ ծանօթութեան, տեսողին և լսողին միտքը կու յափշտակէ. և որչափ այլ նիւթական բոյս մ'ըլլայ՝ օւրիշներու նման, բարոյական կամ ան » նիւթական գաղափար մ'այլ կ'ազդէ. ի հնուց ի վեր Վարդի հետ ծաղկանց զլխա »

ւորութիւնը ժառանգած է, իրրեւ թագաւոր և թագուհի, բայց որն այս, որն այն. զի ըստ այլեւայլ լեզուաց՝ ոմանք զՎարդ թագաւոր գրեն և զՇուշան թագուհի, այլք ընդ հակառակն. մեզի առաջինն յարմարագոյն գայ. — իսկ որն աւելի գեւրագանց. — հասարակաց վարկն Վարդի տուած է այս առաւելութիւնը. սակայն երբ յիշուի որ հինք՝ Ստողիան կ'ընծայէին զայն՝ առփանաց դիցուհւոյն, իր յարգն ու վարկը կորսնցունէ զքիստոնեայ մտաց առջեւ, որ անոր հակառակ՝ զՇուշանն համարին օրինակ ողբախոհութեան և կուտութեան, ազնուագոյն ձրից և զգացմանց մարդկան, մանաւանդ իգական սեռի: Շուշան գերազանց կ'երեւի և մեր Առաւելաօսին մտաց, երբ բուսոց թագաւորութեան խնդրոյ մէջ ամենէն առաջ զՇուշան յիշել կու տայ (ԻԶ), և բարձրամիտ Մանուշակին ընտանութեան փափագն այլ առ Շուշան ձգէ (ԻԸ). բայց թողլով զասոնք առ բանասէրս, յիշենք ծաղկիս գլխաւոր և այլանման տեսակները:

Սնտարակոյս հասարակօրէն երբ Շուշան լտուի՝ այն պարզ Սպիտակ ծաղիկն յիշուի, իր ձինազոյն կամ կաթնազոյն հինգթերթեայ բաժակովն (1) և անուշահոտ գործարանաց դեղին թելերովն. այս է և մեր Ամսիացւոյն ստորագրածն թ. ա. անուամբ՝ Զամպակի կամ Զենպագ, قنب, մինչ Ար. նման Հ. է Սոսանն ܐܘܨܐ:

« Ինքն սպիտակ ծաղիկ է, ճեղքած է, և մէջն դեղին, և թելեր ունի. և բարձրութիւն մէկ կանգուն է, և այլ աւելի և այլ պակսոս այլ կու լինի. ի յամէն ճը. » զերն չորս կամ հինգ ծաղիկ ունի. և կամ տասն ծաղիկ ունի, և անուշահոտ է » և ուժով է, և տերեւն նման է Մրտին տերեւին՝ որ իր ճուղն լինի, և տակին տեւ. » բեւն այլ խոշոր է, և Քասնու տերեւ կու նմանի, բայց կանանչ է: Եւ Մինհահին » տէրն ասէ, թէ Զամպակին Սպիտակ Սոսանն է, և գրոցս ինեղն ասէ, թէ Ը. » բազդին Զամպակին է. և չէ ստոյգ »: — Լ. Lilium, ֆ. Lis. Բ. Առլիս. և այս յատուկ Սպիտակին՝ Lilium Candidum, ֆ. Lis Blanco, կամ Comun, ըստ այսմ յետին նշանակութեան՝ շատ տեղ գտուի: — Հասարակ Շուշանաց ազգէն համարուին և Լ. Martagon, որ գտուի ի Հր. Կովկաս. — Լ. Monadelphum Szovitiaianum ի Համէն. — Լ. Ponticum ի Համէն, Թիգէ, Զադրան-զալ լ. ևն:

3357. — Գեղին Շուշան.

Այն է զոր բուսաբանք անոյլ անուամբ Amaryllis կոչեն, և յատուկ դեղին տեսակը նաեւ Lutea և Lutea lutescens. ֆ. Am. Jaune, և գերմանացի Գասպար Շտեմբերգ բուսաբանի անուամբ Stenobergia. Աբիրտ. գրէ « Ամարիլաիս, » որ է Գեղին Սոսանն. Թ. Ալման Զիկտամ կ'ասէ. « Թէ զտերեւն ծեծես և » սպէղանի առնես. զտաք ուռէցնին տանի, և թէ աչքն այլ լինի տաք ուռնք՝ » ի վերայ դնեն՝ օգտէ, և թէ զգօքն և զտերեւն սպիղանի առնես և դնես ի » վերայ կրակին այրածին՝ շատ օգտէ »: Քանի մի տեսակ ունի այս ազգ Շուշանն, որոց մէկմէկէ գեղեցիկ անուններ ընծայած են բուսաբանք կամ բուսասէրք, զորս մեր Բուրաստանաց երգիչն այլ այսպէս բովանդակէ (Ա, 167-176).

« Իբր աստանօր լրուել կարեմ ծիրաներիեանդ և զգեղ՝ Շուշան, Հիւր ի յօտար երկնէ առ մեզ եկեալ չընաղդ Ամարիլիս. (Լ. A. Formosissima)

1. Շուշանի ձեւն աստիղաց նմանընելով՝ ծաղկելու ժամանակին համար այլ պայտէս իմաստաւ սիրէ ֆիւլսն հրքայեցիք. « Շուշանն՝ թերեւս վասն սպիտակութեանն և զի լուսատեսիլ իսկ է, » իսկ աստիղէ՝ նշույլք են որ զնախա առանց են. զի իւրաքանչիւր յաստիղացն ճառագայլոյն » արձակէ. ունի և բարաւանքութիւն քանից Շուշանիդ. հակառակ իմն ունի առ այլ ծաղկունս. » զի է որ ձմերուտի քոյս արձակէ, իսկ Շուշան ի հասանել ամառանի, յորժամ այլքն թառաւ » մին. զանից որ չուրջքն ուսգանի՝ ծաղկին. իսկ Շուշանն առ Մարն (Շնիկ ստաղ), և յետ » Շանն՝ յորժամ բոցատապաղայն է արեգակն »:

Նաթիլաք զառաջաւորք պար ի ծաղկոցս ըզքեւ առնուն,
Այն որ ծաղկէ աստեղաձեւ երկրաբուսիկ որպէս վարսամ (L. Albuca major),
Այն որ ի տիպ Խըստորոյ անփառունակ արկեալ յերկիր՝
Բերէ բուրեան Շուշանիկ, առեալ կոշուձն Ամբրոսական (Ի. Aglio Ambrosiano).
Եւ այն որ Սիրասարփ ձայնեալ ի վանգ տընկաբանին (Agapanthus umbellatus)
Զոր հըրուանդանըն Բարեյոյս յըղէ ծաղիկ հովանաձեւ.
Այն որ զԲագի արքունւոյ բերէ ըզձեւ և զյորլորումն, (Corona reale)
Որ ձեղանակ ամբերիկեան՝ ի հերապանծ ծոպիցն ոչեալ » (Ի. Crino d'America).

2358. — Շուշան Երկնագոյն.

Որ և Լուրջ Շուշան, կամ կապոյտ Շուշան. կ'ըսուի և Պոստ. զսա Բժշկա-
րանք մեր Յ. բառիւ կոչեն. « Այրաս, որ է Խոսս », այսինքն Յ. 'Iris, Լ. Iris.
որոյ մեկնութիւնն այլ կու տայ Ա-
միրտ. « Սէ Պոտ. այս Այրաս առնուն՝
» անոր համար է՝ որ ինքն զէտ զՏէ-
» բունի (ծիրանի) գօտի գունդգուն
» ծաղիկ ունի, դեղին, սպիտակ, լազ-
» վարդի. և լաւն այն է որ սեւ ու
» պինտ և հանկուստ է »: Այս գեղե-
ցիկ ազգ Շուշանի այլեւայլ տեսակներ
ունի. յորոց կոչուածն Լ. I. Reticulata
գտուի ի Գարապաղ, ի Կարին, ի
Սոմխէթ. — Պարսկայինն I. Persica,
մեծ և փ. Հայոց միջոց Եփրատայ կող-
մերում. — Կովկասեանն I. Caucasica
ի Մանախ, Գարապաղ, Վրաստան.
— Պաղեստինեանն՝ ի Սնգար Է. ուր
յատուկ տեսակ մ'այլ գտուի I. Sin-
djarensis. — I. Sibirica, ի Սամսոն,
Կովկաս. — I. Guldenstadiana, ի
Կարին, Էվէրէկ, Սամսոն. — I. Ibe-
rica, որ գեղեցկազոյն տեսակաց մէկն
կամ ամենագեղեցիկն է և գտուի ի
Ռ-Հ., Նոյնպէս և I. Paradoxa ի Ռ-Հ. ի Հեր. ի Գանձակ. — I. Lutescens,
Սիւխտաղ Է. Գամրաց. — I. Sambucina ի Գանձակ. — I. Flavescens ի Ռ-Հ.
— Գերմանականն՝ I. Germanica ի Ռ-Հ.:

Դեղին Շուշան.

2359. — Շուշան Տովային.

Մովու Շուշան կարծեմ անծանօթ է բուսաբանից, բայց եթէ նոյն վերոյիշեալ
կապոյտն ըլլայ՝ ըստ կապուտակ գունոյ ծովու, կամ անոյշ ջրային Շուշանն.
ասկայն եթէ յայտնուած այլ չըլլայ ոչ ծովու և ոչ ցամաքի վրայ, շատ էր մեզի
մեր աննման Շնորհաւոյ մօռք բուսոցընելն՝ ի նմանութիւն աննմանին Հռիփ-
տիմեայ.

« Մովային Շուշան ծաղիկ, բուսեալ ի տանըս Թորգոմի.
Առգեալ արեամբ Սըրբոցըն Պետրոսի և Պողոսի »:

Հաւանօրէն այս է և Հին Բժշկարանին յիշածն « Եռչուն ծաղիկ տակ, որ է Նօ. » ճօճար աղէկ վառող », զոր ուրիշ բուսեղինաց հետ խառնել եփել և ըմբելիք մի պատրաստել խրատէ, որ Դիմոկրատես կոչուի. վասն զի այսով համանուն իմաստասէրն « քանի կենդանի կեցաւ » (ազատ) պահեց զինքն յամենայն ցաւոց և Յիշած եմք մենք զայս իրային Եռչունս. տես Նոնոփար, (Թ. 3214), ինչպէս և բնակազմութեան վրայ զբող մի կոչէ « Զրի Եռչուն, որ է (սխալ գրելով) Նոբար »:

3360. — Եռչուն Հովտաց.

Փերագոյն սիրերգակին (Սողոմոնի) երգածն և սիրելոյն նմանցուցածն՝ ըստ բուսաբանից նոյն իմաստով կոչուի Լ. *Lilium Convallium* կամ *Convallaria*, Փ. *Muguet*. Մեկնիչք Ս. Գրոց այլեւայլ կարծիք ունին այս Սողոմոնեան Եռչունին վրայ, և շատք հաւանին որ իրայինն կամ եգիպտական Լուտանս ըլլայ, դիտելով որ Երգք երգոցն գրեթէ միշտ սա յիշուի՝ արածելու կամ անդեան իմաստի և բառից հետ, զի Լուտանս այլ՝ որ Նեղոսի իրոց վրայ կու բարձրանար՝ ուտելիք էր. և դարձեալ, համարին ոմանք որ Սողոմոն այդ նմանութեամբ ուզեր է յիշեցնել իր եգիպտացի հարսը. այսպէս համարի և մէկ մեկնիչք Երգոյն (Գր. Տաթեւ.), « Եռչուն հովտաց Նինոֆարն՝ որ ի Յուս բուսանի, գեղին դու » նով, և ոչ է Եռչուն Լիբիմ՝ որ Սպիտակ է »: — Քալուսթարեանն այլ Պարսից Լիլիֆար կոչածն է կ'ըռէ, բայց մանր սպիտակ ծաղիկ մի: Իսկ բուսաբանից վերոյգրեալ Լ. և Փ. անուամբք հանչած ծաղիկն՝ ընդհանուր Եռչունաց ցեղէն է, դիմացկուն արմատով, վեցթերթեան, անուշահոտ, որոյ համար և դարմանուի, եռակողմ գնտաձեւ պտղով. երբեմն եղ կամ ջուր կու հանէին ծաղկէն. աւելի հասարակօրէն փռնգացողիչ փողի մի կու հանեն՝ չորացնելով: Գրեթէ միայն մէկ տեսակ մի է այս Հովտային Եռչունս, *C. Majalis*, Փ. *M. de mai*, (Մայիսի Եռչուն), որ գտուի ի Կ. Պոլիս, և յերկու կողմանս այլ կովկասու:

Եռչուն ծաղիկն.

3361. — Եռչուն Ոստին.

Մեր շատ ձեռագիր և գունագեղ աւետարանաց սկիզբը՝ էջ էջ աղիւսակներ կան նկարաւած՝ պէսպէս զարդերով և ձեւերով, որ խորանք կ'ըսուին. բայց ի զծածեւ զարդերէն և դէմքերէ՝ կան և կերպարանք Թաւնոց, ձկանց և ծաղկանց: Ենորհայի Հայր մեր և այլք ոմանք այս զարդաց և գունոց խորհրդաւոր իմաստներ կամ ինչ նշանակելը բացատրած են. ծաղկանց մէջ կան և չուշանաձեւք, որոց մէկ տեսակը մեկնիչք մի կոչէ « Եռչուն Ոստին, որ յարեգակնէ վառի »: — Ինչպէս կու վառի. — Թուի թէ վերոյիշեալ Երկնագոյն տեսակին նման պէս պէս գոյներով վառվըռի. իսկ Ոստին նշանակէ ցամաք, չոր, և իբրեւ անժակ տեղի. որով յարմարի և ծաղկին կոչուիլ:

